

облік двох типів запізнювання: у рішеннях про інвестування і в здійсненні капітальних вкладень. Динаміка змінних в моделі Калецького задана в безперервному часу, а рівняння капіталу приймає форму лінійного диференціально-різницевого співвідношення. В одному з варіантів моделі Гудвіна також враховується два запізнювання – в процесі мультиплікації національного доходу і в реалізації інвестицій, пов'язаних з ефектом акселерації.

Важливою рисою всіх цих моделей є, з одного боку, використання простих балансових макровідносин, наприклад, тотожності національного доходу, рівності інвестицій і заощаджень, а з іншого – впровадження в тій чи іншій формі запізнювань в опис механізму мультиплікатора – акселератора. Саме облік запізнювань дозволяє виявити коливальні режими в моделях такого типу. Слід ще раз зазначити, що саме розробка Гудвіна була базою для подальшого розвитку моделювання циклічності економічного розвитку (наприклад, моделі Тевеса).

Проблема криз в економіці за більш ніж вікову історію її існування стала осередком для дослідження багатьох чинників, що роблять найбільш істотний вплив на розвиток і функціонування системи світового і національного господарства. Виявлення причин коливань соціально-економічного розвитку набуло винятково важливе значення як засіб запобігання тих негативних впливів, які тягнуть за собою періоди спади і рецесії в господарському житті країни. Тому проблема криз завжди привертала увагу вчених-економістів і сьогодні залишається однією з центральних проблем економічної теорії.

ЛІТЕРАТУРА

- 1.Воронін Ю. Ориентиры выхода из экономического кризиса. *Економіст*. 2019. №5. С. 11-21.
- 2.Яковец Ю.В. Русский циклизм: новое видение прошлого и будущего. Lewinston-Queenston-Lampeter. The Edwin Mellen Press, 2009. 309 p.
- 3.Яковец Ю.В. Циклы. Кризисы. Прогнозы: монографія. К.: Наука, 2018. 506 с.

Дмитрій ДІВАКОВ,

магістрант 1 курсу

гуманітарно-економічного факультету

Науковий керівник: **Павло ЗАХАРЧЕНКО,**

д.е.н., професор (БДПУ)

МЕТОДИ ВИБОРУ ІНВЕСТИЦІЙНОГО ПРОЕКТУ

Актуальність дослідження обумовлена зростаючою закономірністю взаємодії компаній з суб'єктами ринкової економіки, оскільки інвестиції являють собою ефективний засіб конкурентної боротьби і захоплення нових ринків. Нововведення дослідження полягає в обґрунтуванні методики оцінки ефективності інвестиційного проекту на підприємстві.

Ступінь досліджуваності проблеми. У фінансовій теорії обґрунтування інвестиційних рішень опирається на фундаментальні роботи

Г. Марковіца, Д. Тобіна, У. Шарпа, Л. Крушвіца, І. Мойсеєнко. Проте на сьогоднішній день значна увага приділена саме кількісним методам обґрунтування інвестиційних рішень і практично поза увагою залишається такий ключовий фактор процесу обґрунтування інвестиційних рішень, як якісний метод, до якого і відносять експертні методи.

Метою даної роботи є вибір оптимального інвестиційного проекту за допомогою інтегрально експертно-аналітичного методу

Усі **методи** інвестиційних рішень поділяються на кількісні та якісні. Кількісні методи застосовують у випадках, коли фактори, що впливають на вибір рішення можна кількісно визначити та оцінити. Якісні методи використовуються тоді коли фактори, що визначають прийняття рішення, не можна кількісно охарактеризувати, або вони не піддаються кількісному вимірюванню взагалі (експертні методи) [1].

Експертний метод – це спосіб прогнозування та оцінки майбутніх результатів дій на основі прогнозів фахівців. Такі методи прийняття інвестиційних рішень застосовуються у випадках, коли для прийняття інвестиційних рішень недостатньо або взагалі неможливо використовувати кількісні методи. На практиці найчастіше використовують такі експертні методи: метод простого ранжування та метод вагових коефіцієнтів. Вивчення існуючої літератури показало, що під процедурою обґрунтування прийняття інвестиційних рішень на підприємстві розуміють оцінку економічної ефективності [2]. Але ж слід відзначити, що оцінка економічної ефективності є завершальним етапом обґрунтування прийняття інвестиційних рішень. Разом з тим, не менш важливим етапом є розробка інвестиційної стратегії підприємства, добір і ранжування проектів, вибір джерел фінансування, прогнозування фінансових потоків.

Експертна оцінка проекту здійснюється за науково-технічними, виробничими, ринковими, фінансово-економічними, соціальними, екологічними або іншими критеріями, які передбачені порядком проведення конкурсного відбору [3].

Науково-технічні повинні включати дані про перспективність впровадження науково-технічних рішень, технічний рівень продукції за проектом, патентно-правові аспекти проекту, перспективність впроваджуваних технологій і удосконалення випуску продукції, застосування очікуваних результатів у майбутньому. Ринкові критерії повинні містити дані про відповідність проекту потребам ринку, ємкість ринку та тенденції його розвитку, конкурентоспроможність продукції за ціною та якістю, передбачені маркетингові заходи. Фінансово-економічні критерії повинні включати дані про повну вартість проекту, джерела фінансування, співвідношення між обсягом власних і залучених коштів, інтегральні показники економічної ефективності проекту та ін. Виробничі та організаційні критерії повинні включати дані про календарний план реалізації проекту, технологічний рівень існуючого та запланованого виробництва, забезпеченість виробництва кваліфікованим персоналом, забезпеченість реалізації проекту сировиною, матеріалами, необхідним устаткуванням та трудовими ресурсами. Соціальні та екологічні критерії повинні включати такі показники, як вплив реалізації проекту на рівень зайнятості населення, вплив виробничих процесів, задіяних у реалізації

проекту, на навколишнє природне середовище

Запропонований підхід дозволяє здійснити вибір оптимального рішення, визначити узагальнену економічну вигідність інвестицій з точки зору фінансової віддачі від них урахуванням тимчасового чинника. Отримані результати можуть бути використані в діяльності підприємства у сфері стратегічного планування розвитку підприємства, оскільки чітке регулювання інвестиційних проектів дає можливість отримувати більшу ефективність від цих вкладень.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бочаров В.В. Інвестиції: монографія. К.: Пітер, 2019. 288 с.
2. Крушвиц Л. Інвестиційні розрахунки: монографія. К.: Пітер, 2018. 432 с.
3. Мойсеєнко І.П. Інвестування: монографія. К.: Знання, 2019. 490 с.

Павло КОМАРОВ,

магістрант 1 курсу

гуманітарно-економічного факультету

Науковий керівник: **Павло ЗАХАРЧЕНКО,**

д.е.н., професор (БДПУ)

ОЦІНКА КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

В умовах інтеграції економіки України в міжнародний економічний простір і у зв'язку з посиленням процесів глобалізації, забезпечення конкурентоспроможності підприємства є основою ефективності його діяльності на стратегічному рівні. Недостатнє вивчення питань конкурентоспроможності підприємства може привести не тільки до її зниження, але і до виникнення конкурентних недоліків, що є загрозою подальшій діяльності підприємства.

На сьогоднішній день актуальним є питання реалізації системного підходу в процесі оцінки конкурентоспроможності підприємств, розробки економіко-математичних моделей, що дозволяють отримати узагальнений критерій конкурентоспроможності підприємств. Задачею дослідження є конструювання загальної моделі синтетичного інтегрального критерію, і визначення конкретних дій, які повинні привести до вирішення проблеми [1].

Швидкі зміни зовнішнього середовища вітчизняних підприємств стимулюють появу нових методів, систем і підходів до управління конкурентоспроможністю. Найбільш поширеними є методи оцінки можливостей конкурентів за допомогою спеціальних експертних досліджень і непрямих розрахунків на основі відомих даних. Широко використовується на практиці для аналізу конкурентів і "метод віддзеркалення", що полягає у виявленні інформації про фірму, що цікавить, у клієнтів або посередників даної фірми. Зручним інструментом порівняння можливостей підприємства і основних конкурентів є побудова багатокутника конкурентоспроможності, що є графічним відображенням оцінок положення підприємства і конкурентів по найбільш значущих напрямках діяльності. В якості оцінюваних напрямів діяльності